

Matej Matkovič

OŠ Belokranjskega odreda
Semič
matej.matkovic@osbos.si
COBISS: 1.04

Spletna učilnica kot možnost izvajanja formativnega spremljanja pri pouku geografije

Collaborative Online Classroom as a Way to Implement Formative Assessment in Geography Class

Izvleček

Namen članka je opisati primer, kako lahko s pomočjo IKT laže in bolj smiselno izvajamo posamezne korake formativnega spremljanja. Danes so na voljo številne aplikacije, s katerimi lahko dosegamo različne kompetence ali pa razvijamo geografske veščine. Prav tako s pomočjo IKT laže dostopamo do različnih virov informacij v pisni, slikovni ali avdiovizualni obliki. Učitelji uporabljajo računalniške aplikacije za doseganje kompleksnejših učnih ciljev. Vendar pa se pri tem pojavi težava, saj učenci le redko po prenehanju rabe aplikacije za nazaj pregledujejo vsebine ali izdelke. Zato je smiselna raba spletne učilnice, ki omogoča zbiranje vsebin, deljenje z drugimi in podajanje povratne informacije. Aplikacij za oblikovanje spletnih učilnic je precej. Predstavljena je spletna učilnica Microsoft Teams, del Microsoft Officea – programske opreme, ki jo MIZŠ brezplačno zagotavlja vsem učiteljem.

Ključne besede: formativno spremljanje, geografija, IKT, Microsoft Teams

Abstract

The purpose of the article is to give an example of how ICT can be used to more easily and effectively implement each formative assessment step. Today, we have a number of different applications at our disposal to develop different competences or geography skills. ICT can also facilitate access to various information sources such as documents, images or videos. Teachers use computer applications in order to achieve more complex learning objectives, but this may not be the best solution for students as they rarely go back and view the content or product after they have finished using the application. A better solution would be to set up an online classroom to collect and share content, and provide feedback. There are a number of platforms for creating online classrooms, and the article presents one of them – Microsoft Teams Collaborative Classroom, part of Microsoft Office, which is provided free-of-charge to all teachers by the Ministry of Education, Science and Sport.

Keywords: formative assessment, geography, ICT, Microsoft Teams

IKT je pomembna sestavina modernega pouka geografije

IKT je pomembna komponenta modernega pouka geografije. S pomočjo vsebin na internetu in aplikacij lahko hitro dostopamo do aktualnih podatkov in avdiovizualnih gradiv. Prav tako

IKT omogoča razvijanje vseh geografskih veščin (Matkovič, 2018). Raba IKT pri pouku zahteva od učitelja vedno nova znanja oz. nenehno izpopolnjevanje tudi na tem področju.

Udejanjanje inovativnih učnih okolij od učiteljev zahteva drugačne pedagoške pristope in

zavedanje, da lahko učenci svoje kompetence razvijajo le, kadar imajo priložnost biti aktivni. Učitelji morajo zato zagotoviti dovolj učnih priložnosti in pri tem smiselno uporabiti obstoječo tehnologijo, didaktične e-storitve, e-učbenike in drugo, kar pomeni, da morajo svoje digitalne kompetence nadgraditi in preplesti tudi z didaktičnim in pedagoškim znanjem.

Učitelji ustvarjalne, varne in kritične rabe tehnologije učencev ne moremo razvijati le s svojim zgledom, pač pa potrebujemo tudi specifične kompetence, ki omogočajo učinkovito rabo digitalnih tehnologij za poučevanje. Digitalno kompetentni učitelji uporabljajo tehnologijo tako, da učencem omogočajo doseganje konkretnega učnega cilja in hkrati njihovo opolnomočenje.

Moderni pristopi poučevanja vzpodbujajo učitelja, da razvija veščine poučevanja z IKT po modelu SAMR. Model SAMR (Substitution – zamenjava, Augmentation – obogatitev, Modification – sprememba, Redefinition – redefinicija) vzpodbuja prehod k oblikovanju takšnih nalog s pomočjo IKT, kjer dosegamo kompleksnejše učne cilje, učenci lahko sami poustvarjajo vsebine in vodijo komunikacijo med seboj ali z učiteljem. (Puentedura, 2019)

Raba IKT se vse bolj uvaja v pouk tudi prek projektov, predvsem tako da se učitelje opolnomoči za rabo aplikacij, s katerimi potem razvijajo digitalne kompetence pri učencih in dosegajo kompleksnejše učne cilje. Pri tem se pojavljajo težave. Učitelji veliko truda in časa porabijo za seznanitev učencev s posameznimi aplikacijami. Prav tako se veliko ur porabi zaradi začetnih težav z IKT, kot so problemi z internetom, delovanjem aplikacij ali oddajo izdelkov. Učenci le redko tudi kasneje obiščejo uporabljene aplikacije in ponovijo cilje in vsebine, ki so jih usvojili. Končno znanje je zato lahko pri učencih majhno. Veliko učiteljev zaradi tega izgubi voljo za uporabo IKT pri pouku.

Spletna učilnica omogoča povezovanje različnih digitalnih vsebin

Zaradi naštetega je smiselno, da si učitelji oblikujejo svoje spletne učilnice. Organizacije take učilnice omogočajo aplikacije Moodle, Edmodo, Google Classroom, Microsoft Teams idr. Vsaka od naštetih ima svoje prednosti in slabosti. Izbiro pa bi moral učitelj zasnovati glede na aplikacije, ki jih namerava uporabljati. Hkrati je smiselno, da se na nivoju šole učitelji dogovorijo in vsi uporabljajo eno vrsto spletne

učilnice. Pri načrtovanju pouka je treba upoštevati tudi, da bo potrebno nekaj časa nameniti seznanjanju učencev z rabo spletne učilnice in aplikacij. Več učiteljev si lahko delo razdeli, zato je smiselno skupinsko načrtovanje rabe IKT na nivoju šole.

Smiselnost spletne učilnice ni le v tem, da služi kot odložišče učnih gradiv ali povezav, do katerih lahko učenci dostopajo ali pa jih vanjo sami odlagajo; da učenci izdelujejo listovnik IKT-vsebin. Spletna učilnica naj bi učitelju omogočila tudi uporabo pri pouku za izvajanje posameznih faz formativnega spremljanja. Preverjanje znanja in podajanje povratne informacije sta pomembna dela spletne učilnice. Pri nastajanju vsebin pa je treba upoštevati tudi čim višjo stopnjo varnosti na spletu, kar je načelo, o katerem učitelji premalo vemo.

Zelo primerna za izdelavo spletne učilnice je aplikacija Microsoft Teams, ki je del programskega paketa Microsoft Office. Programsko okolje Office 365 za vse učitelje in učence brezplačno zagotavlja Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Varnost pri tem je zagotovljena tudi z vstopanjem v aplikacije z AAI-računom.

Microsoft Teams omogoča formativno spremljanje učenčevega napredka. Pri načrtovanju formativnega spremljanja mora biti učitelj pozoren na pet strategij:

1. z učenci razjasni namene učenja, učenci so soudeleženi pri načrtovanju učenja; jasni so kriteriji uspešnosti,
2. načrtovanje aktivnosti za učence, ki omogočajo pridobivanje dokazov o učenju,
3. zagotavljanje povratnih informacij, ki omogočajo napredovanje učencev,
4. načrtovanje aktivnosti, da učenci postanejo drug drugemu vir poučevanja,
5. navajanje učencev na strategije samoobvladovanja učenja (William, 2013).

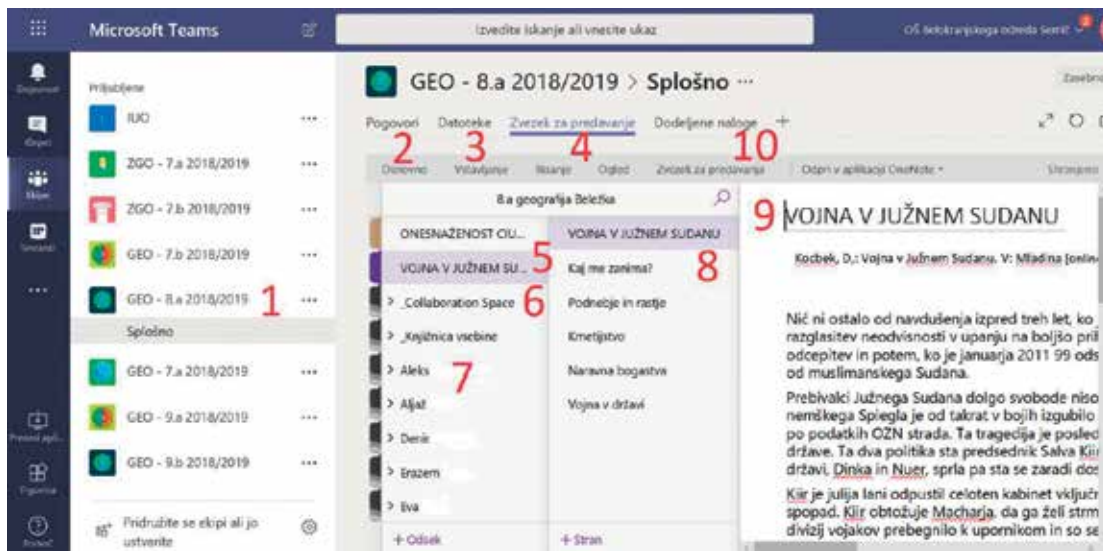
Oblikovanje kriterijev uspešnosti in preverjanje uspešnosti omogočata izdelovanje nalog, kjer je možno oblikovati rubrike. Slednje omogoča hitro vrednotenje uspešnosti in tudi učenci dobijo kakovostno povratno informacijo o svojem dosežku.

Aplikacija omogoča individualno ali sodelovalno zbiranje dokazov o učenju. Komunikacija je možna tako med učencem in učiteljem kot tudi med učenci samimi. Pri tem lahko komunicirajo pri klepetu ali videokonferenci. Tako dobijo učiteljevo in medvrstniško povratno informacijo o svojem delu in napredku.

Digitalno kompetentni učitelji uporabljajo tehnologijo tako, da učencem omogočajo doseganje konkretnega učnega cilja in hkrati njihovo opolnomočenje.

Model SAMR (Substitution – zamenjava, Augmentation – obogatitev, Modification – sprememba, Redefinition – redefinicija) vzpodbuja prehod k oblikovanju takšnih nalog s pomočjo IKT, kjer dosegamo kompleksnejše učne cilje, učenci lahko sami poustvarjajo vsebine in vodijo komunikacijo med seboj ali z učiteljem.

Slika 1: Primer rabe spletne učilnice za geografijo

Časovna omejitev oddaje nalog, jasni kriteriji uspešnosti ter ne nazadnje omogočena dostopnost, tako z računalnikom kot drugimi mobilnimi napravami, pa učencu omogočijo oblikovanje strategij učenja in samoobvladovanje.

Primer rabe spletne učilnice

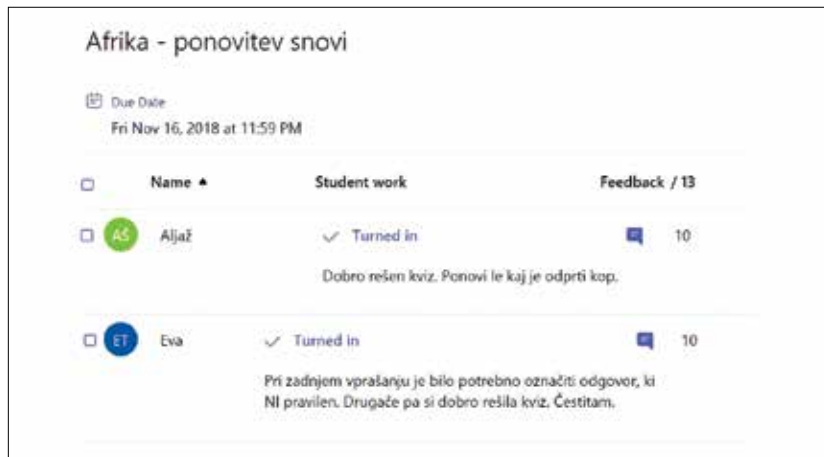
1. Oblikovane skupine učencev – Oblikovane so za posamezni predmet in za šolsko leto. Naslednje leto se lahko udeleženci zamenjajo, medtem ko vsebine ostanejo.
2. Pogovori – Možnost komuniciranja med učenci ali pa med učiteljem in učenci. Pogovor poteka v obliki klepeta.
3. Datoteke – Prostor, kjer se oddajajo dokumenti.
4. Zvezek za predavanje – Prostor, kjer se oblikujejo vsebine. Uporablja se aplikacija Microsoft OneNote.
5. Učne enote – Učne teme/enote, ki obravnavajo cilje učnega načrta. Vsebine

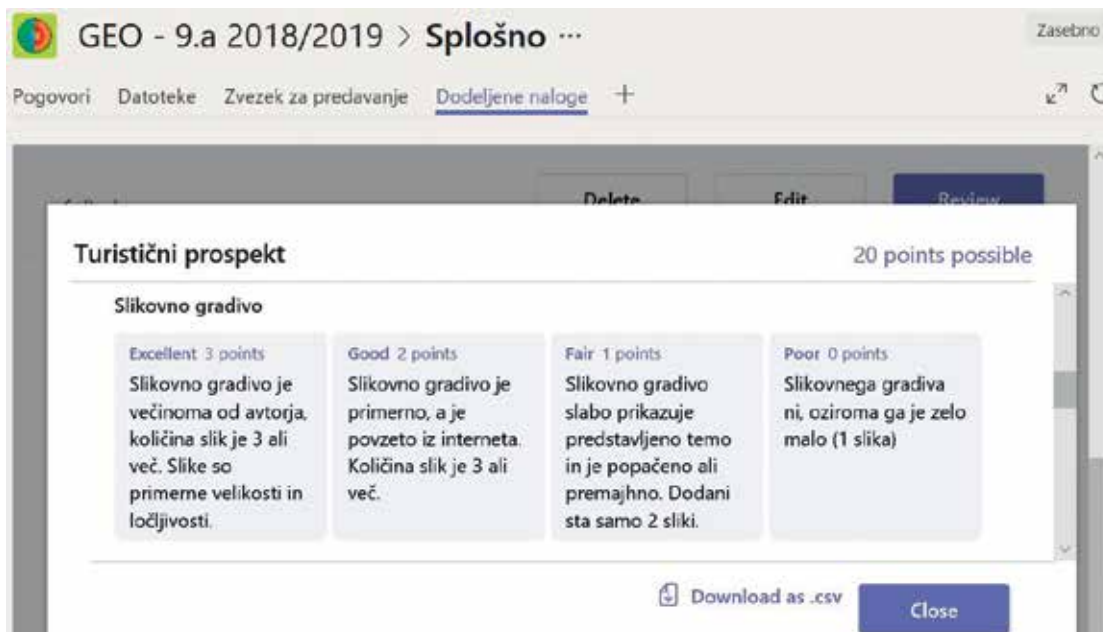
oblikuje učitelj. Učencem so dostopne, a jih ne morejo spreminjati.

6. Collaboration space – Prostor, ki je namenjen za skupno oblikovanje vsebin. Vsebine sočasno oblikujejo učenci in se lahko med seboj dopolnjujejo.
7. Udeleženci v skupini – Prostor, kjer učenci samostojno oblikujejo vsebine. Do njih lahko dostopa le učitelj. Preostalim udeležencem niso vidne. Pri pregledu vsebin je možno zanimivo spremljanje učenčevega napredka in podajanje povratne informacije v obliki prednastavljenih nalepk.
8. Poglavlja – Poglavlja učnih enot. Skupaj z učenci se oblikujejo nameni učenja v poglavju Kaj me zanima? Učitelj s pomočjo poglavij načrtuje učne etape.
9. Vsebina – Vsebina, ki se obravnava pri pouku. Poleg besedila, slikovnega in avdiovizualnega gradiva se lahko dodajo povezave do spletnih strani ali pa se lahko vstavijo nekatere aplikacije ali animacije. Za geografijo sta zelo primerni, vendar plačljivi, aplikaciji Lifelique <https://>

Spletna učilnica učitelju omogoča veliko ustvarjalne svobode pri oblikovanju vsebin, sam si lahko časovno organizira dejavnosti ter ima večji nadzor nad napredkom učencev.

Slika 2: Primer rešenega kviza in podajanje povratne informacije učencem

Slika 3: Oblikovanje kriterijev uspešnosti s pomočjo rubrik

www.lifeliqe.com/ in MozaBook <https://www.mozaweb.com/>. Slednja je na voljo uporabnikom Modrijanovih učbenikov. Obe aplikaciji omogočata uporabo zelo zanimivih 3D-animacij.

10. Dodeljene naloge – Prostor, kjer se učencem dodelijo naloge, kvizi ali preverjanje znanja. Ko učenci rešijo naloge, učitelj dobi vpogled v njihovo znanje ter jim lahko posreduje povratno informacijo o njihovem napredku in poda navodila za nadaljnje delo. Za oblikovanje preverjanja se uporablja aplikacija Microsoft Forms. Rezultate lahko izvozimo v Microsoft Excel.

Spletne učilnice Microsoft Teams poleg napisanega omogočajo še veliko več. Možno je tudi vstavljanje Moodlove spletne učilnice in tam oblikovanih skupin ter vsebin s pomočjo aplikacije Azure. Vendar slednje zahteva precej računalniškega znanja. Se pa število aplikacij, ki so na voljo v Microsoftovem okolju, dnevno večja. Tako raba IKT zahteva nenehno izpopolnjevanje digitalne pismenosti učiteljev.

Sklep

Izdelava kakovostne spletne učilnice je dolgotrajen proces, ki zahteva precej vloženega truda in časa. Smiselno je, da na nivoju šole

učitelji uporabljajo isto aplikacijo, saj se s tem prihrani veliko časa pri seznanjanju učencev z aplikacijami. Spletna učilnica učitelju omogoča veliko ustvarjalne svobode pri oblikovanju vsebin, sam si lahko časovno organizira dejavnosti ter ima večji nadzor nad napredkom učencev. Smiselna je tudi za shranjevanje izdelkov iz različnih aplikacij, ki se občasno uporabljajo pri pouku. Učenci bodo vsakodnevno uporabljali spletno učilnico, ko bodo redno dobivali sprotne povratne informacije in ko bodo vsebine zanimive. Zaradi splošne dostopnosti z računalniki ali mobilnimi telefoni tehnologija ne more biti več izgovor za neuporabo IKT.

Viri in literatura

1. Matkovič, M. (2018). IKT kot pomembna komponenta razvijanja veščin pri pouku geografije v osnovni šoli. Geografija v šoli 1/2019. Str. 31–35. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
2. Puentedura, R. R. (2019). Science, Learning and Exploration: SAMR and the EdTech Quintet. http://hippasus.com/rrpweblog/archives/2019/02/ScienceLearningAndExploration_SAMRAndTheEdTechQuintet.pdf (dostopno 3. 4. 2019).
3. William, D. (2013). Vloga formativnega vrednotenja v učinkovitih učnih okoljih. O naravi učenja. Str. 123–143. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.